
NA POMOC VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI

O EKONOMICKÝCH OTÁZKÁCH VÁLKY

Informace o jednání rozšířeného pracovního zasedání katedry politické ekonomie Vojenské politické akademie

Ing. Vladimír Stýblo

Ve dnech 17. až 19. června 1958 uspořádala katedra politické ekonomie Vojenské politické akademie v Praze ve spolupráci s Vojenskou politickou akademií V. I. Lenina v Moskvě a Politoffizierschule v Berlíně vojenskovědecké zasedání o ekonomických otázkách války.

Okolom zasedání byla výměna dosavadních zkušeností v rozpracovávání ekonomických otázek soudobé války a vytyčení nových ekonomických problémů, jejichž zkoumání a objasnění má zvláštní význam pro vedení ozbrojeného zápasu, zejména otázek, kterými by se měla nadále zabývat teorie ekonomického zabezpečení soudobé války. Zasedání mělo zároveň ukázat metodu další práce na uvedených otázkách.

Zasedání se opíralo o vědecká sdělení o výsledcích dosavadní badatelské práce v uvedeném úseku. Na zasedání bylo předneseno pět stručných vědeckých sdělení: kapitán Bednářík (VPA) na téma „Agresivnost německého monopolistického kapitálu jako hlavní zdroj nebezpečí války v Evropě“; podplukovník Krasický (VA KG) na téma „Ekonomické problémy soudobé války“; podplukovník Peter (náčelník katedry politické ekonomie Politoffizierschule v Berlíně) na téma „Těžký průmysl — materiální základna ekonomické a vojenské síly socialistického tábora“; kapitán Haken (VPA — vědecký kroužek posluchačů) na téma „Význam světové soustavy socialismu pro soudobou válku“ a kapitán dr. Procházka (VPA) na téma „Předmět kursu teorie ekonomického zabezpečení soudobé války“.

Největší pozornost byla v diskusi soustředěna na vystoupení s. podplukovníka Krasického a soudruha kapitána dr. Procházky.

Podplukovník Krasický ve svém sdělení podepřel názor, že problematika ekonomického zabezpečení války tvoří zvláštní oblast zkoumání, kterou se dosud nezabývala žádná vědecká disciplína. V podstatě souhlasil s názorem, že teorii ekonomického zabezpečení soudobé války nutno považovat za samostatnou vědeckou disciplínu. Pokus podplukovníka Krasického formulovat některé základní zákony této vědní oblasti byl však podroben kritice většiny diskutujících. Obzvláště ostře byla kritisována formulace tzv. zákona ekonomické převahy.

Kapitán dr. Procházka podtrhl, že „cílem kursu teorie ekonomického zabezpečení soudobé války je ukázat všeobecnou platnost a nezbytnost ekonomického zabezpečení války a současně ukázat i na konkrétní zvláštnosti, a to jak v kapitalistických a socialistických zemích vcelku, tak i konkrétní zvláštnosti jednotlivých kapitalistických a socialistických zemí“.

Cenným přínosem v rozpracovávání otázek teorie ekonomického zabezpečení soudobé války byla diskusní vystoupení **plukovníka doc. A. A. Kornijěnka**, náčelníka katedry politické ekonomie ve Vojenské politické akademii V. I. Lenina v Moskvě. Soudruh plukovník Kornijenko zdůraznil, že ekonomickým otázkám soudobé války je nyní v SSSR věnována velká pozornost. Samostatné kursy teorie ekonomického zabezpečení soudobé války jsou přednášeny jak ve Vojenské politické akademii V. I. Lenina v Moskvě, tak i v Akademii generálního štábu. Podle jeho názoru „kurs teorie ekonomického zabezpečení soudobé války se v blízké budoucnosti stane trvalou součástí učebních plánů vojenských akademií“. Poukázal na to, že nelze podceňovat zkoumání historických zkušeností hospodářského zabezpečování válek i na potřebu důkladněji studovat buržoasní teorie ekonomického zabezpečování války; přesto však hlavní pozornost třeba soustředit na problematiku ekonomického zabezpečování nukleární války, zvláště pak s přihlédnutím k charakteru jejího počátečního období.

Zasedání vytyčilo široký okruh dosud neprávem opomíjených témat, která spadají buď do politické ekonomie nebo do teorie ekonomického zabezpečení soudobé války. Z nich nejnaléhavěji třeba zpracovat vývoj monopolistického kapitálu, zvláště amerického a německého ve světové soustavě kapitalismu po druhé světové válce; světová soustava socialismu a její význam pro ekonomické zabezpečení obrany; reprodukce a její proporce ve vztahu k soudobé válce; ekonomický potenciál; ekonomická příprava kapitalistických států na válku; organizace a řízení národního hospodářství ve vztahu k soudobé válce; možnosti hospodářské mobilisace kapitalistických a socialistických států; ekonomické zabezpečení počátečního období války; náklady na zabezpečení různých druhů vojsk v soudobé válce; kritika nemarxistických, zejména revizionistických teorií ekonomického zabezpečení války aj.

Nutno mít na zřeteli, jak řekl v závěru zasedání major dr. Tauchman, že „požadavek rozvinutí badatelské práce a v určité míře i propagandy ekonomických otázek války je dán nejen akutní potřebou určitého uvědomění vojáků a ostatních pracujících, ale též (a někdy především) potřebami institucí, které v praxi provádějí plánování a řízení ekonomického zabezpečení obrany“.

Účastníci zasedání dospěli k závažným závěrům pro další práci na uvedených otázkách. Nejdůležitější z nich jsou vyjádřeny v rezoluci zasedání, kterou uvádíme v plném znění.

Rezoluce

schválená všemi účastníky rozšířeného pracovního zasedání katedry politické ekonomie Vojenské politické akademie v Praze dne 19. června 1958

Katedra politické ekonomie Vojenské politické akademie v Praze uspořádala ve dnech 17. až 19. června 1958 rozšířené pracovní zasedání na téma „Ekonomické otázky války“. Zasedání se zúčastnili pracovníci vojenských škol v Sovětském svazu, Německé demokratické republice a Československé republice, pracovníci vojenských hospodářských orgánů, hlavní politické správy ministerstva národní obrany a vojenského tisku.

Zasedání se opíralo o publikované teoretické práce k ekonomickým otázkám války a vycházelo ze zkušeností dosažených při zpracování kursů teorie ekonomického zabezpečení války na některých vojenských školách v Sovětském svazu, Německé demokratické republice a Československé republice. Zasedání bylo připravováno ve vzájemné spolupráci vojenských škol a složek Sovětského svazu, Německé demokratické republiky a Československé republiky.

I

V průběhu zasedání se projevil nesporný rozvoj vědecké práce na úseku problematiky ekonomického zabezpečení války v posledních dvou letech. Jistých úspěchů bylo dosaženo při zpracování kursů teorie ekonomického zabezpečení války na některých vysokých vojenských školách.

Přesto však zůstává v rozpracování otázek ekonomického zabezpečení války řada nedostatků a sporných otázek. Kursy teorie ekonomického zabezpečení války, které byly vytvořeny na některých vysokých vojenských školách, nevyčerpávají celou problematiku ekonomického zabezpečení soudobé války. Účastníci zasedání ve svých vystoupeních ukázali, že problematika ekonomického zabezpečení soudobé války je mnohem širší než problematika obsažená v dosavadních kursech. Pro prohloubení výuky teorie ekonomického zabezpečení soudobé války je nezbytné dále vědecky rozpracovávat nejdůležitější otázky, zejména otázky ekonomického zabezpečení války za použití zbraní hromadného ničení.

II

Další rozvoj vědeckého zkoumání i pedagogické a propagandistické práce v otázkách ekonomického zabezpečení soudobé války předpokládá především:

1. Zintenzivnit práci na kursu teorie ekonomického zabezpečení soudobé války. Takový kurs zavést na všech vysokých vojenských školách. Uvážit případné zřízení společné katedry, která by zajišťovala výuku kursu na těchto školách. Organizovat vědecké kroužky posluchačů vyšších ročníků vojenských vysokých škol, které by pracovaly na tématech ekonomického zabezpečení soudobé války.

2. Především ve vojenském tisku zintenzivnit propagandu ekonomických otázek ve vztahu k soudobé válce, odhalovat ekonomické přípravy imperialistických mocností k válce

a lživost nemarxistických, zejména revizionistických ekonomických teorií ve vztahu k soudobé válce. Uvážit, jak by bylo možno poskytnout více místa k diskusi o ekonomických otázkách války na stránkách vojenských odborných časopisů.

3. Organizovat systematickou spolupráci pracovníků kateder s pracovníky vojenských hospodářských orgánů v otázkách ekonomického zabezpečení soudobé války, popřípadě i vzájemnou výměnu pracovníků, aby bylo zajištěno co nejtěsnější spojení teorie a praxe.

4. Navázat těsnější a trvalou spolupráci příslušných kateder v Československé republice, Sovětském svazu, Německé demokratické republice a v ostatních lidově demokratických státech při zkoumání a objasňování teoretických otázek ekonomického zabezpečení soudobé války.

5. Dosáhnout určité pravidelnosti v pořádání pracovních zasedání o ekonomických otázkách války; tato zasedání postupně zaměřovat k posuzování výsledků badatelské práce na konkrétní dílčí témata. Dlouhodobě společně připravovat mezinárodní konferenci pracovníků všech zemí socialistického tábora, kteří se zabývají ekonomickými otázkami války.

*

Rozšířené pracovní zasedání katedry politické ekonomie na Vojenské politické akademii v Praze o ekonomických otázkách války splnilo své poslání.

Vytyčilo problematiku další badatelské práce, výuky a propagandy v příslušném úseku.

Ukázalo odhodlání účastníků vynaložit všechny své síly k úspěšnému rozvíjení práce na tomto úseku.

Doporučilo vydání sborníku, který by obsahoval nejzávažnější části vědeckých sdělení a diskusních příspěvků, které byly na zasedání předneseny.